ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)
z 2. júna 2005 *

Vo veci C-394/02,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 226 ES, podaná 8. novembra 2002,

Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: M. Nolin a M. Konstantinidis, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalobkyňa,

proti

Helénskej republike, v zastúpení: P. Mylonopoulos, D. Tsagkaraki a S. Chala, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovanej,

* Jazyk konania: gréčtina.

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory P. Jann (spravodajca), sudcovia K. Lenaerts, J. N. Cunha Rodrigues, M. Ilešič, a E. Levits,

generálny advokát: F. G. Jacobs,
tajomník: K. Sztranc, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 8. decembra 2004,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 24. februára 2005,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Komisia Európskych spoločenstiev sa vo svojej žalobe domáha, aby Súdny dvor určil, že tým, že verejný elektrárenský podnik Dimosia Epicheirisi Ilektrismoy (ďalej len „DEI") uzavrel zmluvu na výstavbu systému pásových dopravníkov pre tepelnú elektráreň v Megalopolise na základe rokovacieho konania bez uverejnenia oznámenia, si Helénska republika nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú zo smernice Rady 93/38/EHS zo 14. júna 1993 o koordinácii postupov verejného obstarávania subjektov pôsobiacich vo vodnom, energetickom, dopravnom

a telekomunikačnom sektore (Ú. v. ES L 199, s. 84; Mim. vyd. 06/002, s. 194) v znení smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/4/ES zo 16. februára 1998 (Ú. v. ES L 101, s. 1; Mim. vyd. 06/003, s. 91, ďalej len „smernica 93/38") a osobitne článkov 20 a nasl. uvedenej smernice.

Právny rámec

2 Podľa článku 15 smernice 93/38 „zmluvy na... zhotovenie práce... sa uzatvárajú podľa ustanovení hláv III, IV a V".

3 Článok 20 ods. 1 tej istej smernice stanovuje, že „bez toho, aby bol dotknutý odsek 2, si obstarávatelia môžu zvoliť ktorýkoľvek z postupov opísaných v článku 1 ods. 7 [teda otvorené konanie, užšie konanie alebo rokovacie konanie], ak bola vyhlásená súťaž podľa článku 21".

4 Podľa odseku 2 tohto článku 20:

„Obstarávatelia môžu použiť postup bez predchádzajúceho vyhlásenia súťaže...:

...

c) ak z technických dôvodov..., môže byť zmluva realizovaná len určitým... zhotoviteľom...;

d) pokiaľ je to striktne nevyhnutné, z dôvodu extrémnej naliehavosti [časovej tiesne — *neoficiálny preklad*] vyvolanej udalosťami, ktoré obstarávatelia nemohli predvídať, nemôžu byť viazané [viazaní — *neoficiálny preklad*] lehotami, ktoré platia pre otvorené a užšie súťaže [konania — *neoficiálny preklad*];

...".

5 Článok 21 ods. 1 smernice 93/38 stanovuje spôsoby, ako možno vyhlásenie zadávacieho konania vykonať, teda v zásade uverejnením oznámenia v *Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev* v súlade so vzormi obsiahnutými v prílohách tej istej smernice.

Skutkové okolnosti a konanie pred podaním žaloby

6 V októbri 1997 na účely posúdenia vplyvu na životné prostredie podľa smernice Rady 85/337/EHS z 27. júna 1985 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie (Ú. v. ES L 175, s. 40; Mim. vyd. 15/001, s. 248) predložila spoločnosť DEI príslušnému orgánu, teda ministerstvu životného prostredia, plánovania a verejných prác, projekt týkajúci sa inštalácie

systému na odsírenie, stabilizáciu, prepravu a skladovanie pevného odpadu z tepelnej elektrárne Megalopolis.

7 Rozhodnutiami z 29. októbra 1998 a 30. decembra 1999 udelilo uvedené ministerstvo svoj súhlas s týmto projektom, vyžadujúc však, aby DEI jednak podala žiadosť o záverečné povolenie na zneškodňovanie odpadu vznikajúceho v uvedenej elektrárni v lehote deviatich mesiacov, teda do septembra 2000, a jednak inštalovala systém pásových dopravníkov na prepravu popola medzi uvedenou tepelnou elektrárňou a baňou v Thoknia, kde by bol popol spracúvaný v lehote dvanástich mesiacov, teda do decembra 2000.

8 Zohľadňujúc tieto lehoty sa spoločnosť DEI rozhodla 27. júla 1999 uskutočniť rokovacie konanie bez uverejnenia oznámenia a vyzvala skupinu podnikov Koch/Metka, ako aj podnik Dosco Overseas Engineering Ltd (ďalej len „podnik Dosco"), aby predložili ponuky.

9 Tento posledný uvedený podnik 18. januára 2000 vyhlásil, že si neželá zúčastniť sa na uvedenom rokovacom konaní.

10 Po rokovaniach, ktoré trvali viac mesiacov, spoločnosť DEI 29. augusta 2000 poverila výrobou systému pásových dopravníkov na prepravu popola medzi tepelnou elektrárňou v Megalopolise a baňou v Thoknii (ďalej len „sporná zmluva") skupinu podnikov Koch/Metka.

11 Po tom, čo vyzvala Helénsku republiku, aby jej predložila svoje pripomienky, Komisia 21. decembra 2001 vydala odôvodnené stanovisko, v ktorom uviedla, že

sporná zmluva mala byť predmetom oznámenia v *Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev* v súlade so smernicou 93/38. Vyzvala preto tento členský štát, aby prijal všetky potrebné opatrenia na dosiahnutie súladu s odôvodneným stanoviskom v lehote dvoch mesiacov od jeho doručenia. Keďže Komisia nebola spokojná s odpoveďou gréckych orgánov v liste z 3. apríla 2002, rozhodla sa podať túto žalobu.

O žalobe

O prípustnosti

12 Grécka vláda uvádza štyri námietky neprípustnosti, ktoré sa zakladajú v príslušnom poradí na nedostatku záujmu Komisie na konaní, bezpredmetnosti žaloby, nepresnosti odôvodneného stanoviska a zneužití úradného postupu.

O nedostatku záujmu Komisie na konaní

13 Podľa gréckej vlády Komisia nemá oprávnený záujem začať konanie o nesplnení povinnosti, keďže údajné porušenie práva Spoločenstva bolo úplne alebo prinajmenšom v rozsiahlej miere dokončené v čase uplynutia lehoty stanovenej na dosiahnutie súladu s odôvodneným stanoviskom.

14 V tomto smere je potrebné pripomenúť, že v rámci právomocí, ktoré jej vyplývajú z článku 226 ES, Komisia nemusí preukazovať existenciu záujmu na konaní (pozri rozsudky zo 4. apríla 1974, Komisia/Francúzsko, 167/73, Zb. s. 359, bod 15, a z 10. apríla 2003, Komisia/Nemecko, C-20/01 a C-28/01, Zb. s. I-3609, bod 29).

15 V skutočnosti je úlohou Komisie z úradnej povinnosti a vo všeobecnom záujme dbať na uplatňovanie práva Spoločenstva členskými štátmi a nechať určiť existenciu prípadných nesplnení povinností, ktoré z toho vyplývajú, s cieľom ich odstránenia (pozri rozsudky Komisia/Francúzsko, už citovaný, bod 15 a Komisia/Nemecko, už citovaný, bod 29, ako aj citovanú judikatúru).

16 Cieľom článku 226 ES teda nie je chrániť vlastné práva tejto inštitúcie. Jej samotnej prináleží rozhodnúť, či je vhodné alebo nie začať konanie o určenie nesplnenia povinnosti a prípadne z dôvodu akého konania alebo nekonania sa toto konanie má začať (pozri v tomto zmysle rozsudky z 11. augusta 1995, Komisia/Nemecko, C-431/92, Zb. s. I-2189, bod 22; z 5. novembra 2002, Komisia/Nemecko, C-476/98, Zb. s. I-9855, bod 38, a z 10. apríla 2003, Komisia/Nemecko, už citovaný, bod 30).

O bezpredmetnosti žaloby

17 Grécka vláda uvádza, že žaloba je bezpredmetná, keďže zmluva o prácach uzavretá medzi spoločnosťou DEI a skupinou podnikov Koch/Metka v rámci pridelenej zákazky už bola takmer úplne splnená v čase uplynutia lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku. K tomuto dátumu boli predmetné práce takmer

skončené, to znamená na 85 %. *De facto*, už nebolo možné dosiahnuť súlad s odôvodneným stanoviskom.

18 V tomto smere je pravda, že vo vzťahu k verejným obstarávaniam Súdny dvor rozhodol, že žaloba o nesplnenie povinnosti je neprípustná, ak k dátumu uplynutia lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku predmetná zmluva už bola splnená (pozri v tomto zmysle rozsudok z 31. marca 1992, Komisia/Taliansko, C-362/90, Zb. s. I-2353, body 11 a 13).

19 V prejednávanej veci však sporná zmluva uzatvorená medzi spoločnosťou DEI a skupinou podnikov Koch/Metka v rámci pridelenej zákazky bola k dátumu uplynutia lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku v priebehu realizácie, pričom bolo dokončených iba 85 % prác. Uvedená zmluva nebola teda úplne splnená.

O nepresnosti odôvodneného stanoviska

20 Grécka vláda uvádza, že tým, že Komisia nešpecifikovala opatrenia, ktoré majú byť prijaté, aby sa dosiahol súlad s odôvodneným stanoviskom, bolo toto odôvodnené stanovisko príliš nepresné.

21 V tomto smere z ustálenej judikatúry vyplýva, že hoci odôvodnené stanovisko musí obsahovať koherentný a podrobný výklad dôvodov, ktoré viedli Komisiu k presvedčeniu, že predmetný členský štát si nesplnil jednu z povinností, ktoré mu vyplývajú zo zmluvy ES, Komisia nie je však povinná uviesť v tomto stanovisku

opatrenia, ktoré umožňovali vylúčiť vytýkané nesplnenie (pozri v tomto zmysle rozsudky z 11. júla 1991, Komisia/Portugalsko, C-247/89, Zb. s. I-3659, bod 22, a z 28. októbra 1999, Komisia/Rakúsko, C-328/96, Zb. s. I-7479, bod 39).

22 V skutočnosti cieľom konania predchádzajúcemu podaniu žaloby je popísať predmet žaloby o nesplnenie povinnosti, aby mal uvedený členský štát príležitosť podriadiť sa svojim povinnostiam vyplývajúcim z práva Spoločenstva alebo účinne uplatniť svoje prostriedky obhajoby proti výhradám formulovaným Komisiou (pozri v tomto zmysle rozsudok Komisia/Rakúsko, už citovaný, bod 34, a rozsudok z 5. novembra 2002, Komisia/Nemecko, už citovaný, body 46 a 47).

23 V dôsledku toho Komisia musí uviesť konkrétnym spôsobom tieto opatrenia v odôvodnenom stanovisku iba v prípade, ak má v úmysle to, aby bolo neprijatie opatrení, ktoré by umožňovali napraviť vytýkané nesplnenie, predmetom jej žaloby o nesplnenie povinnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok Komisia/Rakúsko, už citovaný, bod 39).

24 V prejednávanej veci je však predmet žaloby obmedzený na určenie nesplnenia z dôvodu uzavretia spornej zmluvy bez predchádzajúceho uverejnenia oznámenia. Jeho cieľom teda nie je určenie dodatočného nesplnenia založeného na neprijatí opatrení, ktoré by umožňovali napraviť prvé uvedené nesplnenie.

O zneužití úradného postupu

25 Grécka vláda uvádza, že namiesto toho, aby sa Komisia uchýlila k žalobe o nesplnenie povinnosti, mala priamo konať a nariadiť prerušenie verejného

obstarávania vedúceho k uzavretiu spornej zmluvy v zmysle článku 3 smernice Rady 89/665/EHS z 21. decembra 1989 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa uplatňovania postupov preskúmavania v rámci verejného obstarávania tovarov a prác (Ú. v. ES L 395, s. 33; Mim. vyd. 06/001, s. 246).

26 V tomto smere je potrebné skonštatovať, že na energetické odvetvie sa nevzťahuje smernica 89/665, ale smernica Rady 92/13/EHS z 25. februára 1992, ktorou sa koordinujú zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia o uplatňovaní právnych predpisov spoločenstva, o postupoch verejného obstarávania subjektov pôsobiacich vo vodnom, energetickom, dopravnom a telekomunikačnom sektore (Ú. v. ES L 76, s. 14; Mim. vyd. 06/001, s. 315).

27 Aj keby grécka vláda odkazovala na článok 8 smernice 92/13, ktorý stanovuje postup v podstate zhodný s postupom stanoveným v článku 3 smernice 89/665, z ustálenej judikatúry vyplýva, že hoci mohlo mať prednosť to, že Komisia by použila postup priameho zásahu stanovený uvedenými smernicami, tento postup predstavuje preventívne opatrenie, ktoré nemôže ani zrušiť, ani nahradiť právomoci Komisie podľa článku 226 ES (pozri v kontexte smernice 89/665 rozsudky z 24. januára 1995, Komisia/Holandsko, C-359/93, Zb. s. I-157, bod 13; zo 4. mája 1995, Komisia/Grécko, C-79/94, Zb. s. I-1071, bod 11; zo 17. decembra 1998, Komisia/Írsko, C-353/96, Zb. s. I-8565, bod 22, a Komisia/Rakúsko, už citovaný, bod 57). Skutočnosť, či Komisia použila alebo nie uvedený postup, nemá teda vplyv na posúdenie prípustnosti žaloby o nesplnenie povinnosti.

28 Komisia je jediná oprávnená rozhodnúť, či je vhodné začať konanie o nesplnenie povinnosti v zmysle článku 226 ES (pozri v tomto zmysle rozsudky z 11. augusta 1995, Komisia/Nemecko, už citovaný, bod 22, a z 5. novembra 2002, Komisia/

Nemecko, už citovaný, bod 38). Teda výber medzi dvoma postupmi patrí do jej diskrečnej právomoci.

29 Z vyššie uvedeného vyplýva, že námietky neprípustnosti musia byť zamietnuté.

O veci samej

30 Na podporu svojej žaloby Komisia uvádza jedinú výhradu založenú v podstate na porušení článku 15 smernice 93/38 v spojení s článkom 20 ods. 1 a článkom 21 tej istej smernice z dôvodu, že spoločnosť DEI uzavrela spornú zmluvu bez predchádzajúceho uverejnenia oznámenia v *Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev*.

31 V tomto smere je potrebné skonštatovať, že grécka vláda nenamieta, že na spornú zmluvu sa vzťahuje článok 15 smernice 93/38, a teda mala byť v zásade uzavretá v súlade s hlavami III až V tejto smernice, ktoré stanovujú najmä vyhlásenie súťaže uverejnením oznámenia v uvedenom úradnom vestníku.

32 Grécka vláda však uvádza, že podľa článku 20 ods. 2 písm. c) a d) smernice 93/38 sporná zmluva môže byť výnimočne uzavretá bez uverejnenia oznámenia. Podľa nej bola na jednej strane iba skupina podnikov Koch/Metka schopná vykonať predmetné práce vzhľadom na osobitosti produktu, ktorý mal byť predmetom

prepravy a podložia lokality, ako aj potrebu pripojiť dopravníkové pásy k už existujúcemu systému. Na druhej strane výkon týchto prác bol veľmi naliehavý z dôvodu lehôt stanovených ministerstvom životného prostredia, plánovania a verejných prác.

33 V tomto smere je potrebné v úvode pripomenúť, že ako výnimky z pravidiel týkajúcich sa postupov verejného obstarávania musia byť ustanovenia článku 20 ods. 2 písm. c) a d) smernice 93/38 vykladané doslovne. Okrem toho dôkazné bremeno je na subjekte, ktorý ich chce použiť (pozri v tomto zmysle v kontexte smerníc 71/305 a 93/37 rozsudky z 10. marca 1987, Komisia/Taliansko, 199/85, Zb. s. 1039, bod 14; z 18. mája 1995, Komisia/Taliansko, C-57/94, Zb. s. I-1249, bod 23, a zo 14. septembra 2004, Komisia/Taliansko, C-385/02, Zb. s. I-8121, bod 19).

34 V prvom rade, pokiaľ ide o článok 20 ods. 2 písm. c) smernice 93/38, z ustálenej judikatúry vyplýva, že uplatnenie tohto ustanovenia podlieha splneniu dvoch kumulatívnych podmienok, teda na jednej strane, že existuje technická špecifickosť prác, ktoré sú predmetom zmluvy, a na druhej strane, že na základe tejto technickej špecifickosti je úplne nevyhnutné uzavrieť uvedenú zmluvu s určitým podnikom (pozri v tomto zmysle v kontexte smerníc 71/305 a 93/37 rozsudky z 18. mája 1995, Komisia/Taliansko, už citovaný, bod 24, a zo 14. septembra 2004, Komisia/Taliansko, už citovaný, body 18, 20 a 21).

35 V prejednávanej veci však platí, ako to uviedol generálny advokát v bodoch 40 až 45 svojich návrhov, že ak predmetné práce majú technickú osobitosť v zmysle článku 20 ods. 2 písm. c) smernice 93/38, je potrebné skonštatovať, že grécka vláda nepreukázala presvedčivým spôsobom, že iba skupina podnikov Koch/Metka ich mohla vykonať, a preto bolo úplne nevyhnutné uzavrieť s ňou zmluvu.

36 V skutočnosti ani osobitné charakteristiky prepravovaného produktu, ani nestabilná povaha podložia, alebo potreba pripojiť systém dopravníkových pásov na už existujúci systém nepreukazujú, samy osebe, že uvedená skupina podnikov bola jediným podnikateľom v Spoločenstve, ktorý mal potrebné know-how na uskutočnenie predmetných prác.

37 Napokon tým, že oslovila takisto podnik Dosco, spoločnosť DEI sama usúdila, že iný podnik ako skupina Koch/Metka v zásade bol takisto schopný vykonať tieto práce.

38 Okrem toho zo spisu vyplýva, že pokiaľ ide o podobné práce, ktoré sa majú uskutočniť na tom istom mieste, spoločnosť DEI už v minulosti použila postupy verejného obstarávania s uverejnením oznámenia.

39 Nemožno teda uznať, že z dôvodu technickej osobitosti mohlo byť vykonanie spornej zmluvy pridelené iba skupine podnikov Koch/Metka.

40 Pokiaľ ide v druhom rade o výnimku stanovenú v článku 20 ods. 2 písm. d) smernice 93/38, judikatúra ju spája s tromi kumulatívnymi podmienkami, teda existenciou nepredvídateľnej udalosti, časovej tiesne, pre ktorú nie je možné dodržať lehoty stanovené v prípade vyhlásenia verejnej súťaže, a príčinnou súvislosťou medzi nepredvídateľnou udalosťou a časovou tiesňou, ktorá z nej vyplynula (pozri v tomto zmysle v kontexte smernice 71/305 rozsudky z 2. augusta 1993, Komisia/Taliansko, C-107/92, Zb. s. I-4655, bod 12, a z 28. marca 1996, Komisia/Nemecko, C-318/94, Zb. s. I-1949, bod 14).

41 Grécka vláda však nepreukázala, že by tieto podmienky boli v danom prípade naozaj splnené.

42 Potreba vykonať predmetné práce v lehotách stanovených príslušným orgánom na posúdenie vplyvov projektu na životné prostredie nemôže byť považovaná za časovú tieseň vyplývajúcu z nepredvídateľnej udalosti.

43 Skutočnosť, že orgán, ktorý má schváliť príslušný projekt, môže stanoviť lehoty, predstavuje predvídateľný prvok schvaľovacieho postupu uvedeného projektu (pozri v tomto zmysle v kontexte smernice 71/305 rozsudok z 28. marca 1996, Komisia/Nemecko, už citovaný, bod 18).

44 Okrem toho, spoločnosť DEI mohla, pokiaľ ide o spornú zmluvu, začať postup verejného obstarávania s uverejnením oznámenia od začiatku postupu posudzovania vplyvov na životné prostredie, teda približne tri roky pred uplynutím stanovených lehôt.

45 Nemožno teda uznať, že časová tieseň vyplývajúca z udalostí, ktoré spoločnosť DEI nemohla predvídať, jej neumožnila dodržať lehoty vyžadované v prípade vyhlásenia verejnej súťaže.

46 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti je potrebné skonštatovať, že Helénska republika si z dôvodu uzavretia zmluvy na výstavbu systému pásových dopravníkov pre tepelnú elektráreň v Megalopolise zo strany spoločnosti DEI na základe rokovacieho konania bez uverejnenia oznámenia, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú zo smernice 93/38 a najmä z článkov 20 ods. 1 a 21 tejto smernice.

O trovách

47 Podľa článku 69 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia navrhla zaviazať Helénsku republiku na náhradu trov konania a Helénska republika nemala úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazať ju na náhradu trov konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol a vyhlásil:

1. **Helénska republika si tým, že verejný elektrárenský podnik Dimosia Epicheirisi Ilektrismoy uzavrel zmluvu na výrobu systému dopravníkových pásov pre tepelnú elektráreň v Megalopolise na základe rokovacieho konania bez predchádzajúceho uverejnenia oznámenia, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú zo smernice Rady 93/38/EHS zo 14. júna 1993 o koordinácii postupov verejného obstarávania subjektov pôsobiacich vo vodnom, energetickom, dopravnom a telekomunikačnom sektore v znení zmien a doplnení smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/4/ES zo 16. februára 1998 a osobitne článku 20 ods. 1 a článku 21 uvedenej smernice.**

2. **Helénska republika je povinná nahradiť trovy konania.**

Podpisy